

Mo:fo:s We Fo:l Eyo:

Taitus

Emo: Sa:sa:liga:fo:

Asuluma:no: towo: we

Mo:fo:s we Fo:l eyo: Taitusbo:wo: sa:sa:liga:fo:.
Tamin amio: Fo:l o:lia: Taitus o:lia: ha:na:sa:ga:,
ho:na:lo: hegefa: hen nowo: Kilit, a:la:yo: a:na
ane. A:la:yo: to nafayo: wida:sa:ga:, Fo:l e hen
nowa ha:nakiyo:, Taitus e Kilit sa:s ho:giyo:
bo:fo:melea:ki, a:na ta:fo:. A:la:fo:ko:lo: Fo:l eyo:
Taitusbo:wo: asulo:wo: dimiakiyo:, Kilit sa:so: ha-
laido: doma:ki mo:fo:s we a:na sa:sa:liga:fo:.

Mo:fo:s sa:sa:lo: us wenamio: to ha:g nolo:
da:lab. Nowo: Taitus eyo: Keliso kaluka:isale ini
mano: dibebesa:sa:ga:, sa:s misa: kaluka:isaleyo:
da:fema:ki, Fo:l eyo: wido:. Nowo: Taitus e
ko:go:do: kaluka:isale o:lia: kaluka:isale so:wa
o:lia: a:la:ta:ga: madali nanogdo: dian kaluka:isale
imo:wo: mano: walama:ki, Fo:l eyo: wido:.
Nowo: Kilit Keliso kaluka:isaleyo: mano: nafale
dimidaki, nolbo:wo: ha:fo: disa:laki towa:yo:
mo:kegema:ki, Fo:l eyo: to we a:na sa:sa:liga:fo:.

¹ Ne Fo:l, Godeya: ene nanogdo: dian kalu
nowo: ne. Ya:su Kelisowa:lo: iliga:felo: kalu
nowo: ne. A:la:fo:ko:lo: Godeya:lo: da:fe alifelo:
kaluka:isale nolba: tilidabu a:no: ko:lo: halale
alitakiyo:, Godeya: to man hendele a:no: fanda
asula: melea:kiyo:, ne nanog we dimidama:ki
da:feyo:.

² A:la:go:ko:lo: tilidabu a:no:lia: asulo: a:no:lia:yo: dialikiyo:, iyo: mela:no: mela:no: sagala:liki yasilima:ib. Mo:wo: Gode e mo:dikili sa:lan ko:lo:, eyo: taminde amio: gio: mela:no: mela:no:wo: dia:ib a:la:liki saefa:.

³ A:la:saefa: ko:lo: ho:lendeyo: fa:la:dowabiki, Gode eyo: ene to a:no: kalaba fa:la:do alifa:. To a:no: kalaba fa:la:doma:kiyo:, Gode nilo: gasili a:ma:yo: to a:no: nolbo:wo: walama:kiyo:, nemo: dimi.

⁴ Taitus, na:no: tilidabuwo: imilig dowo: ko:lo:, ge no:no:n so:wale dowabikiyo:, niyo: mo:fo:s we gemo: sa:sa:liga:to:l. Ha:fo: disa:lan mano: a:la:ta:ga: ha:sa downan man a:no: ge o:lia: melea:ki, niyo: Do Gode o:lia: nilo: a:ma:la: gasili Ya:su Keliso o:lia:mo:wo: dulugu so:lo:l.

Sa:s amilo: misa: kaluwa: man dibebeakilo: da:feano: we

⁵ Niyo: ge Kilit ho:na:lo: hegefa: hen a:namilo: ta:fo:wo: mo:wo: we. Nanogo: mo:kedefo: a:no: gi dimidaki a:la:ta:ga: Kilit amisa:no: tambo amio: nilo: gemo:lo: sio: aumbo:, sa:sdo: bo:fo:lowan kaluwo: da:fema:ki, a:na ta:fo:.

⁶ Giyo: sa:s amilo: misa: kaluwo: da:fema:nikiyo:, kalu we o:ngo: ko:lo: da:fea:bi. Eyo: man digalo:le kudu ha:naki, kalu nolba:yo: e hala dimidab a:la:bo: mo:asula:sen. E gayo: imilig di. A:la:ta:ga: kalu ene so:wagalin a:no: Kelisowa tilida:da:sa:ga:, kaluka:isaleya: siwa:l amio: iyo: mo:a:la:iyaki, iya o:lia: ano o:lia:ma: towo: kudu ha:na:sen a:no: ko:lo: da:fea:bi.

⁷ Sa:sdo: bo:fo:lowan kalu iyo:, Godeya: ene nanog bo:fo:lowa:sen ko:lo: giliyo: kalu we o:ngo: ko:lo: da:fea:bi. Eyo: man digalo:le kudu ha:naki, kalu nolba:yo: e hala dimidab a:la:bo: mo:asula:sen. A:la:ta:ga: e kalu alan a:lakiyo:, kaluka:isaleyo: mo:wa:la:sa:ndan. E bo:ebo: mo:gadian. E aluna: ho:no: no:noloma:no:wo: mo:nan. A:la:ta:ga: nol o:lia:yo: mo:buban. E mole alan dia:no:wo: mo:meselan.

⁸ Man o:leo:ngo:wo: mo:dimidaki, e mageso: kaluwo: dinafa tilidowan. E man nafale dimidama:no: asulan. E asulo:wo: nafale kudu ha:nan. Ene man digalo:le, Godeya:lo: asulab a:no:lo: kudu ha:na:sen. Ene asulo:wo: dinafa tilidowan.

⁹ To hendele emo:lo: wido: a:no:, eyo: dinafa halale ta:li silikiyo:, kaluka:isale nolba: tilidabuwo: halaido: doma:ki man a:no: wida:sen. A:la:ta:ga: Godeya: tolo: gola ba:da:sen kaluka:isale i a:no: to we hendelelo:b a:la:bo: fanda asuluma:ki, man a:no: eyo: wida:sen.

¹⁰ Mo:wo: Kilit sa:s us a:namio:, tolo: sanditan man o:lia:, madali tolo: sa:lan man o:lia:, dikili sa:lan man a:no:lia:yo: kaluka:isaleyo: modo: ko:lo: kudu ha:na:lab. A:la:ta:ga: kalu nolba:yo: Yuma Keliso kaluka:isale a:no: Yuwa: eleyo: ko:lo: o:kudu hamana:kilo: diboda:sen iliyo:lo: man a:no: alan dimida:lab.

¹¹ Iliyo: mole afale dia:no: a:la:liki, nililo: mo:dimidan man a:no: wida:lab ko:lo:, kaluka:isale nol o:lia: ini so:lo: o:lia:yo: asulo:wo: no:nolo alitakiyo:, ili tilidabuwo: ka ta:tab.

A:la:fo:ko:lo: iliyo: to man a:no: wa:kabiyo:
widabena:ki ka:la:bi.

¹² Tamin amio: asulo:lo: di kalu nowo: Kilit
hen a:na ilikiyo:, towo: a:la:sa:sa:lo:, “Kilit
kaluka:isaleyo: madali towo: sa:la:sen. Iyo:
saila gasayo: o:ngo: dowo:sen. Iyo: bo:sulakiyo:
ma:no:wo: besagali na:sen.”

¹³⁻¹⁴ To we mada hendele sa:sa:lo:. A:la:fo:ko:lo:
kaluka:isale ili tilidabu a:no: halaido: doma:ki,
a:la:ta:ga: iliyo: Yuwa: kandayo: malolab
a:namida:yo: mo:iligi dabuma:ki, a:la:ta:ga: to
hendelelo: mo:kudu ha:nab kaluwa:lo: ele difa:
a:no:, mo:kudu hamana:kiyo:, giyo: halale sa:laki,
i a:no: digalaki wida:bi.

¹⁵ Kaluka:isale abeyo: Godeya: siwa:l amio:
asugo: go:go:do:lo: a:lab i a:namio:, kelego:wo:
tambo nafale dowo:. Ko:sega kaluka:isale abeyo:
Ya:suwo: mo:tilida:dakilo:, asulo:wo: mogago:
a:lab i amio:, kelego:wo: tambo mogago:le dowab.
Kalu i a:no: ili asulo:wa:lo: nafale aloba:dan a:no:
mogagila: ko:lo:lab.

¹⁶ Iliyo: “Ne Godeyo: mada asulo:” a:la:sa:la:lab
ko:sega, ililo: man dimidab a:ma:yo:, iyo: Godeyo:
mo:ba:dan a:la: widakigab. A:la:fo:ko:lo: Gode
eyo: kalu o:mo:wo: mada mogago:le ba:da:sa:ga:
mo:beab. Iyo: Godeya:lo: sio: aumbo: mo:kudu
ha:nakiyo:, i a:ma:yo: man nafa dimidama:no:wo:
mo:ililo:.

2

Ko:go:do: kaluka:isalemo:lo: to wido:wo: we

¹ Taitus giyo: to man widakiyo:, to hendele o:lia:lo: ililo: dowab a:no: ko:lo: wida:bi.

² Kalu ko:go:do:le sab o:mo:wo: a:la:wida:bi. “Kalu ko:go:do: gio: mo:no:nolo dowaki, asulo: nafaleyo: ko:lo: kudu ha:na:lubi. Giliyo: mano: nafale dimidaki, go:no:n a:ma:la:yo: tili dowa:lubi. Tilidabu mano:, ha:fo: disa:lan mano:, a:la:ta:ga: hida:yo: fa:la:dowalikilo: halale kagama:no: man a:no: ko:lo: kudu ha:na:lubi.” Giyo: imo:wo: a:la:wida:bi.

³ Taitus giyo:, ka:isale ko:go:do: sab imo:wo: towo: a:la:wida:bi. “Ka:isale ko:go:do: giliyo: Godeya:lo: asulab au dimidakiyo:, nolo: sada:da:so:bo. Aluna: ho:n nab a:ma:yo: gili asulo:wo: mo:tilidoma:ki ta:ta:bi. Man digalo: mesa:no: a:no: ko:lo: wida:li ha:na:bi.”

⁴⁻⁵ Giyo: a:la:widalikiyo:, ka:isale ko:go:do: iliyo:lo: ka:isale kalu ho:gilo: ane imo:wo:lo: a:la:wida:bi. Kalu gilo: o:lia: so:wa gilo: o:lia:mo:wo: ha:fo:wo: disa:la:lubi. A:la:ta:ga: gio: asulo: nafale kudu ha:naki, malilo: man a:no: ko:lo: kudu ha:na:lubi. Gio: kalu go:ndo:ma: ha:ga dowaki, ginin so:lo:wo: dinafa bo:fo:lubi. A:la:ta:ga: gio: nowo:mbo:wo:lo: sagale alita:bi. Kaluka:isale nolba:yo: Godeya: to nafa a:no: dio:ge sa:labena:kiyo:, ka:isale i a:no: man we ko:lo: kudu hamana:ki wida:bi.

Kalu so:wamo:lo: to wido:wo: we

⁶ A:la:ta:ga: kalu so:wa iliyo: asulo: nafaleyo: kudu hamana:ki, iyo: halale alita:bi.

⁷ Iliyo: man gilo:wo: ba:da:sa:ga: kudu mena:ki, giyo: kelego: tambo dimidakiyo:, mano: nafale dimida:bi. Giyo: mano: widakiyo:, man digalo:le kudu ha:naki, a:la:ta:ga: to gilo: sa:lab a:no: hendele a:la:asuluma:ki wida:bi.

⁸ Giyo: to man widakiyo:, to nafale digalo: a:no:ko: sa:la:lubi. A:la:dimidalikiyo:, nililo: mogago: dimido: imilig nowo: gis kaluwa:yo: mo:ba:ba: ko:lo:, to sa:ma:no:wo: aundo:ma dowaki, iyo: sendeloma:ib.

Madali nanogdo: dian kaluka:isalemo:lo: to wido:wo: we

⁹⁻¹⁰ Giyo: madali nanogdo: dian kaluka:isalemo:wo: a:la:wida:bi. “Nanog dian kaluka:isale gio:, kelego: tambo amio: gilo: bo:fo:lowan kaluwa: ha:ga iliki, towo: a:ma:la:bo: sa:la:so:bo. Bo:fo:lowan kaluwo: sagale alita:bi. A:la:ta:ga: bo:fo:lowan kaluwa: kelego:wo: afalebo: dia:so:bo. Ko:sega gilo: bo:fo:lowan kaluwa:yo: gio: tili asuluma:kiyo:, giliyo: ho:lono: tambo man digalo: a:no: ko:lo: kudu ha:na:lubi.” Iliyo: a:la:dimidalikiyo:, kaluka:isale nolba:yo: ililo: dimidab a:no: ba:da:sa:ga:, Godeya:lo: ni ko:lo: gasili to wida:lab a:no: hendelelo:b a:la:bo: asulakiyo:, to a:no: iyo:lo: kudu ha:na:no: asuluma:ib.

Ya:su mia:no: yasilakiyo:, man nafale dimida:bi.

¹¹ Godeya:lo: ha:fo: disa:lan man a:ma:yo: kaluka:isaleyo: o:lika gasilia:ib ko:lo:, man a:no: kaluka:isale tambolo: amio: kalaba fa:la:dowo:.

¹² Godeya:lo: mo:asulab a:no:lia: do:mo:wa:lo:

asulan man a:no:lia:yo: kata:foma:kiyo:, Godeya: ene ha:fo: disa:lan man a:ma:yo: nimo:wo: wida:lab. Man a:no: ta:takiyo:, nio: henfelo: wena silikiyo:, asulo: nafalelo: kudu ha:na:sen man o:lia:, digalo: doma:no: man o:lia:, Godeya:lo: asulab au doma:no: man o:lia:yo: kudu hamana:ki, widab.

¹³ Nilo: gasilia:no: Gode Alan o:lia: Ya:su Keliso elo: a:ma:la:do: mia:nigab ho:len alan a:no:, nio: sagala:li yasila:likiyo:, man a:no: ko:lo: dimida:mela:niki.

¹⁴ Nio: man mogago: dimida:len amio: a:ma:la: gasiliaki, a:la:ta:ga: nili asulo:wo: malilo: doma:kiyo:, Ya:su Keliso eyo: ene mela:no:wo: a:na wala:. A:la:go:ko:lo: kaluka:isale nio: eno:le doma:ki, a:la:ta:ga: mano: nafale dimidama:no: mada asuluma:kiyo:, Ya:suwa:yo: a:na dimido:.

¹⁵ A:la:fo:ko:lo: giyo: to a:no: wida:lubi. Giyo: towo: halaido: widakiyo:, kaluka:isaleya: tilidabu a:no: halale alitakiyo:, mogago: dimido: a:no: digala:lubi. Kaluka:isale nolba:yo: ge wa:la: sa:ndabena:ki, ge halaido: dowa:bi.

3

Man nafale dimida:bi

¹ Taitus giyo: Kilit Keliso kaluka:isalemo: a:widakiyo:, iliyo: gamani misa: kalu o:lia: amisa:na: misa: kalu o:lia:ma: ha:ga dowaki, ililo: to sa:lab a:no: kudu hamana:ki wida:bi.

2:14: Kis 19.5, Lo 7.6, Ese 37.23, Gala 1.4, 1Bid 2.9 **2:15:** 1Tim 4.12 **3:1:** Lom 13.1-7, 1Bid 2.13-14

Kaluka:isaleyo: ho:lenu: tambo man nafa dimidaki kudu hamana:ki wida:bi.

² Kaluka:isale iliyo: nolo: mo:sada:daki, ha:sa doma:ki wida:bi. Wi enedo:wo: mo:wabudaki, kaluka:isale tambomo:wo: ege doma:ki wida:bi.

³ Nio:lo: tamin amio: babale dowaki a:la:iyakiyo: mo:kudu ha:na:sen. A:la:ta:ga: man ko:li ko:lilo:, nili do:mo:wa:lo: asulan o:lia: nili sagalakilo: dimida:sen a:no:lia:ma:yo:, nio: dikidabikiyo:, meya:lo: melo: o:ngo: a:ma: susululia:ga: ha:na:len. Nio: ho:lenu: tambo man mogago: dimida:likiyo:, nol o:lia:yo: etea:liki mo:bea:sen. A:la:ta:ga: kaluka:isale nolba:yo: nimo:wo: kulufa:yab amio:, niliyo:lo: imo:wo: kulufa:ya:sen.

⁴⁻⁵ Ko:sega nilo: gasili Gode eyo: nimo:wo: ha:fo: disa:laki, sagale alita:sen ko:lo: nio: a:ma:la: gasili. Nio: man digalo:le dimida:lenu gasilima. Ko:sega Gode eyo: nio: nofolo alitaki, gasili ko:lo:, ene Mama a:ma: halaido:wa: ilikiyo:, nio: to:go:de alifa:ko:lo:, nio: ho:gi a:sa:la:liaki, mela:no: ho:giyo: dimi.

⁶ Nilo: gasili, Ya:su Keliso eya ilikiyo:, Gode eyo: Ene Mama Malilo: a:no: boba dimiaki, niya ko:go:lu alifelo:.

⁷ Elo: dimido:wo: mo:wo: we. Godeya: ene kanulo: a:ma:yo: nio: ene siwa:l amio: digalo:le ta:fo: ko:lo:, a:na ilikiyo:, nio: ene so:wale ta:taki, mela:no: mela:no:wo: mada dia:no: a:la:asulaki yasiso:l.

⁸ To a:no: hendele so:lo:l. Kaluka:isale Gode amilo: tilidabu i a:ma:yo: man nafa halale dimi-

3:3: 1Kol 6.9-11, A:fe 2.1-2, 5.8

3:4-5: 2Tim 1.9, Hibu 10.22

3:6: Ilig 2.17-18

dama:~no:~wo:, tamindeyo: welo:b a:~la:~asuluma:~ki,
giyo: to a:~no: halale wida:~bi. Nilo: to wido:l we
nafale ko:~lo:, to wema:~yo: tambo asuwa:~fa:~ib.

⁹ Ko:~sega giyo: mo:~lo:~ma kabilo: towa:~lo: kegab
a:~no:~lia:, ge ma:~mu i mio: agela:~sen a:~no:~lia:,
Mo:~sa:~sa: ele saefa: amilo: to kegab a:~no:~lia:,
towa:~lo: kegab a:~no: tambo ta:~ta:~ga:, a:~le dowa:~bi.
Mo:~wo: towa:~lo: kegab a:~ma:~yo: fo nafayo:
mo:~helema:~ib.

¹⁰ Sa:~s us amio:, kaluka:~isale imilig noma:~yo:
towa: kegakiyo: aloba:~ma:~no: to sa:~la:~lega, giyo:
hagugo:~wo: sa:~la:~bi. A:~la:~ta:~ga: emo:~wo: hagugo:
towo: wa:~ka sio: amio: mo:~da:~dalega, gio: kalu
a:~no: fa:~s dimia:~bi.

¹¹ Kalu o:~ngo:~wo: e asulo: nafaleyo: ta:~taki, man
mogago:~le dimida:~lab ko:~lo:, ene mogago: dimido:
a:~ma:~yo: e mo:~walila:~la:~ga: ta:~li ko:~lo:~lab, a:~la:~bo:
ge asulo:.

¹² Niyo: kalu imilig nowo:, Atemas eya:~le,
Tikikus eya:~le gelo:~wa iliga:~fa:~no:. Ta:~n ho:~len
amio: ne Nikobolis amisa:~n a:~na mesa:~no: asulo:
ko:~lo:, kalu a:~no: gelo:~wa fa:~la:~dowa:~sa:~ga:~yo:, ge
ne a:~na galima:~ni bo:~bo:~ge ya:~bi.

¹³ Abolos o:~lia: gamani elelo: asulo: kalu, Senas
o:~lia:~yo: ha:~na:~nigalikiyo:, a:~la:~yo: kelego:~lo:~ma
dowabena:~ki, giyo: mada asuwa:~ta:~bi.

¹⁴ A:~la:~ta:~ga: Kilit Keliso kaluka:~isaleya:~yo:
kelego:~lo:~ma kaluka:~isaleyo: halale asuwa:~ta:
melea:~ki asulo:~l. Iliyo: a:~la:~dimidalikiyo:, fowo:
nafa hedaki, ho:~leno: tambo amio: kelego:~wo: o:~li
doma:~ib.

3:9: 2Tim 2.14,16 **3:10:** Madi 18.15-17 **3:12:** A:fe 6.21-22,
Kolo 4.7-8 **3:13:** Ilig 18.24, 1Kol 3.5-6 **3:14:** A:fe 4.28

¹⁵ Kaluka:isale tambo ne o:lia:lo: sab wema:yo:
gimo:wo: sagalo: towo: iliga:tab. A:la:ta:ga: tilid-
abu kaluka:isale, ne mili ko:lo: gi o:lia:lo: sab nol
o:mo:wo:lo: sagalo: towo: sa:la:biyo:.

Godeya: ha:fo: disalano: gi o:lia: dowa:biyo:.

**Godeya: To Nafayo: We
The New Testament, Genesis, and Ruth in the Kaluli
language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Kaluli long
Niugini**

copyright © 1998-2022 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaluli

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-03-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 12 Mar 2025

b1d455ca-c4bb-5822-b79f-8fad97c5b77